

Gori! Pomagajte! ali alkohol in nikotin. Zapeljanim in dobromislečim v premislek: F. Š. Tako je naslov 70 strani obsegajoči knjižici, ki jo je spisal navdušen in mladino ljubeč goriški duhovnik. Ni velika ravno po obsegu, a je obširna po vsebini. Boj napoveduje alkoholu, posebno žganju, popisuje grozne in strašne posledice žganjepitja, obrača se do vseh, zlasti do vzgojiteljev otrok, vnemajoč jih, da delajo z vsemi močmi na to, da se ustavi in zabrani uživanje vsakega alkohola

skozi dve leti vsak teden kako propoved in te je sedaj zbral v celotno knjigo. Gospod pisatelj nam obljublja še en zvezek svojih „propovedi“. Ti govori so originalni, čisto individualni po duhu, ki jih preveva, in po jeziku, v katerem so pisani. Gospod pisatelj sam pravi v uvodu o svojem jeziku: „Jezik sem dvigniti želel v teh govorih na stalo, vgajajoče vzvišenemu namenu.“ Seveda niso namenjeni za ljudstvo. Znana nam je že skrb in marljivost gospoda monsignora, s katero premišljuje in popravlja

VALPARAISO.

pri otrocih. Knjižica ima tudi to posebnost — česar še nismo opazili pri pisateljih abstinencijskih knjig — češ, zakaj naj bi se tudi ne vzdržali nikotina, ki je tudi — strup. Knjižico prav toplo priporočamo vsem — zlasti izobraževalnim društvom v nabavo. Dobiva se v „Narodni tiskarni“ v Gorici.

F. S. Pav—v.

Propovedi. I. Tomo Zupan. Ljubljana 1905. Zalagatelj Tomo Zupan, tiskal Dragotin Hribar. Str. 383. — V svojem cerkvenem časopisu „Danica“ je msg. Tomo Zupan objavljaj

svoje stavke. In v tej knjigi se je še posebno potrudil.

M. R—č.

Die Farne Krains. Von Professor A. Pavlin. Jahresbericht des k. k. I. Staatsgymnasiums zu Laibach 1906. — Prof. Pavlin je posvetil svojo pozornost v tej razpravi raznim vrstam praprota, ker so se učenjaki, ki so dosedaj preiskovali kranjsko floro, premalo brigali za to vrsto našega rastlinstva. Ta strogo strokovnjaška razprava gospoda profesorja bo zelo prav prišla učencem višjih razredov, ki se živeje zanimajo za lepo naravoslovno vedo,

zlasti ker je kljub svojemu strogo znanstvenemu značaju pristopna in umljiva tudi strokovno manj izobraženemu bravcu. Želeli bi, da razprava profesorja-strokovnjaka dvigne med dijaštvom zmisel in veselje za prevažne naravoslovske študije, ki ga mu je ubila sedanja napačna in času neprimerna šolska metoda.

— Razprava je po svoji znanstveni vsebini dragocen donesek k slovenskemu domoznanstvu.

Čas bi bil tudi misliti na to, da dobi I. drž. gimnazija, ki je po narodnosti svojega dijaštva pretežno slovenska, tudi slovenska šolska izvestja. Poznamo težkoče, a te bi se dale premagati; imeti je treba le malo vztrajnosti in veselja za to.

P—r.

Živinoreja in mlekarstvo. Navodilo za družnikom slovenskih mlekarn. Spisal Anton Pevc, mlekarški izvedenec. Samozaložba. Tisk Drag. Hribarja v Ljubljani. Str. 30. — Mreža večjih in manjših mlekaren se je spletla preko cele naše dežele in se spleta še vedno od dne do dne. Zato je bilo pametno, da je gospod mlekarški izvedenec napisal priročno knjigo za slovenske mlekarje in mlekarice, ki obsega nakratko večinoma vse, kar mora vedeti človek, če hoče umno in vestno izvrševati dolžnosti dobrega mlekarja. Take knjige nam je dosedaj manjkalo. Z ozirom na velikanski pomen, ki ga ima živinoreja za našo deželo in ki bo v kratkih letih postal še večji, je tudi ta knjiga važna za našo gospodarsko kulturo. Mlekarске zadruga naj bi si jo oskrbele in se pobrigale za to, da jo dobe tudi vsi njihovi člani. Izborne slike dobro pojasnjujejo tekst, ki je sicer za preprostega človeka nekoliko težko razumljiv. — Želeli bi le, da bi se gospod pisatelj bolj oziral na lepoto in pravilnost jezika. V knjigo je zašlo precej okornih germanizmov, ki bi jih še prav posebno ne smelo biti v knjigah, namenjenih preprostemu ljudstvu.

L. J.

Ljetopis Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1905. 20 zvezak. Zagreb 1906. — Po poročilu o raznih sejah in računih za leto 1905 sledi več nekrologov. Med umrlimi člani Jugoslavenske Akademije sta tudi dva Slovenca: Dr. Gregorju Kreku je napisal kratek nekrolog dr. A. Musić, sliko življenja in delovanja dr. Šimna Šubica pa je podal v skromnem okvirju dr. A. Mohorović.

M. G.

Nacrt života i djela biskupa J. J. Strossmayera i izabrani njegovi spisi: govori, rasprave i okružnice. — Napisao i sabrao

Tade Smičiklas. Izdala „Jugoslavenska Akademija znanosti i umjetnosti“. Zagreb 1905. Str. 443. — Jugoslavenska akademija se je hotela pokazati hvaležno svojemu velikemu ustanovitelju ter je pripravila tukaj gradivo za njegov življenjepis. Marljivi in nam Slovencem že jako dobro znani Tade Smičiklas je razdelil svojo knjigo v dva dela: Načrt življenjepisa in biskupovi spisi. To še ni popoln življenjepis. Mnogo je še temnega in nejasnega (biskup je dovolil, da se uporabi vsa korespondenca, ki jo je podaril akademiji, šele leta 1915.), vrhutega je pa knjiga nastala tudi v kratkem času kmalu po smrti jugoslovanskega vladike. Vendar je delo dobro in točno. Iz teh redkov proseva veliki Strossmayerjev duh, njegova sinovska vnema za cerkev in narod. Tudi za nas je knjiga zanimiva ne le zato, ker nam je bil največji sin hrvaškega naroda vedno očetovsko naklonjen, ampak tudi zato, ker se je ob priliki njegove smrti širilo v naši javnosti veliko neresničnih poročil o njem. Zlasti se je neprestano pretresavalo njegovo razmerje do vatikanskega koncila in časopisi so pridno falzificirali. Tudi Smičiklasovi podatki niso vedno popolnoma zanesljivi, a njemu na čast moramo priznati, da je izkušal biti objektivni. Stenografični zapisniki vatikanskega cerkvenega zbora še niso zgodovinarjem na razpolago, zato se je pisatelj naše knjige posluževal zlasti jezuita Grandera in zgodovinarja Friedricha. A tudi iz teh podatkov se razvidi, da je bil naš vladika vedno vdan sin katoliške cerkve. Saj je rekel sam, da „protestira že naprej proti vsakemu falzificiranju, kot da bi se hotel doteknuti pravic rimske stolice.“ (Stran 105.) In sam je zaklical z besedami velikega Bossueta: „Jezik naj mi usahne, jezik naj se mi osuši v ustih, če bi kdaj kaj izrekel s hudobnim namenom, kar bi moglo škodovati pravicam svete stolice, roke naj se mi osuše, če sem kdaj na to samo pomislil.“ (Stran 107.) To so njegove besede in on stoji sedaj pred nami čist in velik. In če bi bilo vse res, kar pripovedujejo njegovi nasprotniki, bi vedeli, da je storil vse v plemeniti vnemi in v blagi ljubezni in skrbi za vero svojih očetov. — Drugi večji del knjige obsegajo njegovi spisi, preiskani večinoma iz „Glasnika biskupije djakovsko-srijemske.“ Tu se še jasneje kažejo sveti cilji, ki jih je imel naš oče in vladika vedno pred očmi, tu človek slutí, da so vse njegove misli kakor neka priprava za bodoči veliki čas Jugoslovanov. On še ni zidal, on je le pripravljaval material, da pridejo potomci in sezidajo. Zbral je ogromen material in nebesa naj bi nam le poskrbela zato, da bi pravi čas